Aan de gemeenteraad

Datum : 4 juni 2025
Zaaknummer : 4614472
Contactpersoon : Natasja Bouwman
Telefoonnummer : 06 27135094

Onderwerp: Effecten meicirculaire 2025

Geachte voorzitter en leden,

Inleiding
Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron voor gemeenten. Jaarlijks worden gemeenten op een drietal momenten geïnformeerd over de actuele raming van het gemeentefonds. De meicirculaire is gebaseerd op de Voorjaarsnota van het Rijk en is een belangrijke bouwsteen van de gemeentelijke begroting. De Provincie toetst bij de beoordeling van de gemeentelijke begroting of de uitkomsten van de meicirculaire op de juiste wijze zijn verwerkt. In deze brief informeren we uw raad over de effecten van de meicirculaire, mede om deze informatie te kunnen betrekken bij de besluitvorming van de Perspectiefnota 2026-2029 op 11 juni in uw raad. De uitkomsten van de meicirculaire worden verwerkt in de concept Begroting 2026, welke in september aan uw raad wordt aangeboden.

Accres algemene uitkering
Vanaf 2024 is het accres gekoppeld aan de bbp-normeringssystematiek. Uitgangspunt is dat het gemeentefonds meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product volgt. De normering wordt gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. Het accres is voor het jaar 2025 bij Voorjaarsnota 2025 definitief vastgesteld en de raming voor de jaren 2026 en verder is geactualiseerd op basis van de ontwikkeling van het bbp van het Centraal Economisch Plan (CEP) door het Centraal Planbureau (CPB).

Volumecompensatie
Het volume accres wordt gebaseerd op een 8-jaars (t-9 t/m t-2) historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp en is in de meicirculaire ten opzichte van de september- en decembercirculaire licht naar boven bijgesteld.

Loon- en prijscompensatie
Het LPO accres wordt gebaseerd op de prijs bruto binnenlands product (pbbp) en is in vrijwel alle jaren naar boven bijgesteld op basis van het CEP van maart 2025.

Plafond BTW-compensatiefonds

Het BTW-Compensatiefonds (BCF) heeft een plafond. Gemeenten zijn in 2024 € 332 miljoen onder dit plafond gebleven met declaraties. In de septembercirculaire 2024 werd al een voorschot van € 447 miljoen uitbetaald. De definitieve afrekening BCF ligt hierdoor € 115 miljoen lager en dit bedrag wordt in 2025 incidenteel onttrokken aan het gemeentefonds. Dit betekent voor Arnhem een nadeel van ruim € 1 miljoen in 2025.

Taakmutaties algemene uitkering

Jeugdzorg

Voor 2025 tot en met 2027 komt circa € 3 miljard cumulatief voor gemeenten beschikbaar voor jeugdzorg en voor de terugval in 2026 in het gemeentefonds. Op basis van het zwaarwegende advies van de deskundigencommissie Van Ark heeft het kabinet in de Voorjaarsnota 2025 middelen toegevoegd aan het gemeentefonds voor de jaren 2025, 2026 en 2027.
Per 2028 wijzigt het financiële beeld. Voor 2028 en verder worden de beheersmaatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd versterkt en worden aanvullende maatregelen uitgewerkt. Het kabinet gaat ervan uit dat de maatregelen uit de Hervormingsagenda dan hun beoogde effect zullen hebben. Daarnaast wil het kabinet inzetten op extra maatregelen om de kosten van het stelsel verder te beheersen. Er wordt een eigen bijdrage ingevoerd voor jeugdzorg per 1 januari 2028. De maatregel moet € 260 miljoen opleveren. Rijk en gemeenten gaan met de sector afspraken maken over hoe beter te sturen op trajectduur. Deze maatregel moet € 68 miljoen opleveren vanaf 2028. Voor deze beide kortingen op het gemeentefonds staat de provincie toe dat gemeenten dit budgettair neutraal in de begroting verwerken.
De besparingsopgave van de Hervormingsagenda is in prijs- en volumepeil 2019 ingeboekt. Er is vanaf 2028 een hogere besparing van € 507 miljoen te veronderstellen aangezien prijs en volume sinds 2019 zijn gestegen. Deze post wordt dan ook in mindering gebracht op het gemeentefonds. De VNG heeft serieuze vraagtekens geplaatst bij de haalbaarheid van de reeks zoals die nu vanaf 2028 is opgenomen. Het kabinet en de VNG hebben afgesproken de deskundigencommissie Van Ark te vragen om vervroegd in het eerste kwartaal van 2027 een uitspraak te doen over haalbaarheid van het financieel kader vanaf 2028.
Per saldo worden voor jeugdzorg middelen aan het gemeentefonds toegevoegd (door de genoemde extra middelen, welke vanaf 2028 als gevolg van de indexering van de besparingen uit de Hervormingsagenda overigens weer verlaagd worden). Deze gelden worden verrekend met de algemene middelen, omdat in de afgelopen begrotingen vanuit de algemene middelen de tekorten op de jeugdzorg zijn gedekt.

Overige

In de meicirculaire is daarnaast een beperkt aantal taakmutaties op het gebied van Wmo (uitstel vervanging abonnementstarief Wmo, hulpmiddelen Wmo) en Participatie (aanpak problematische schulden) opgenomen. Hiermee worden de kosten in de betreffende programma's opgevangen.

Decentralisatie-uitkeringen (DU's)

Er wordt een aantal nieuwe decentralisatie-uitkeringen (DU's) toegevoegd dan wel een aantal bestaande DU's gewijzigd. De volgende worden met het beleidsveld verrekend:

- Bommenregeling: Ter dekking van de kosten van het opsporen en ruimen van explosieven ontvangt Arnhem in 2025 een bedrag van € 635.000.
- DU Alleenverdienersproblematiek: Gemeenten kunnen huishoudens die getroffen zijn door de alleenverdienersproblematiek individuele bijzondere bijstand bieden. Arnhem ontvangt daarvoor in 2025 € 333.000.
- DU Uitvoeringskosten Omgevingswet: Arnhem ontvangt in 2025 € 546.000 waarmee ervoor gezorgd kan worden dat Arnhem aangesloten, geoefend en ingeregeld is en voldoet aan de in de Omgevingswet gestelde eisen.
- DU Impulsbudget arbeidsmarktregio's: De arbeidsmarktregio's ontvangen in de periode 2025-2028 een tijdelijk impulsbudget. Deze middelen maken het mogelijk om gezamenlijke dienstverlening (bijvoorbeeld op het gebied van werk, scholingsinstrumenten of -trajecten) te ontwikkelen met de partners in de arbeidsmarktregio. Arnhem krijgt circa € 1 miljoen in 2025, € 8 ton in 2026, € 1,1 miljoen in 2027 en € 1,3 miljoen in 2028.
- DU Versterking arbeidsmarktregio's: Het doel is om de regiefunctie die centrumgemeenten vervullen ten aanzien van de samenwerking en de gezamenlijke publieke werkgeversdienstverlening in de arbeidsmarktregio's, structureel te ondersteunen en te versterken. Arnhem ontvangt jaarlijks € 248.000 in de jaren 2025-2028.
- DU Versterking sociale infrastructuur: Vanaf 2025 tot en met 2034 is er (impuls)budget beschikbaar om de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven te versterken. Arnhem krijgt ruim € 1 miljoen in 2025 en vanaf 2026 ruim € 9 ton.
- DU Begeleiden jongeren naar werk: Met de Aanpak Jeugdwerkloosheid zetten gemeenten, scholen en hun partners zich in om kwetsbare jongeren te ondersteunen naar vervolgonderwijs of werk. Arnhem ontvangt in dit kader € 384.000 in 2025.
- DU Uitvoeringskosten Lbv en Lbv-plus: Sinds 2023 zijn de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv) en de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties met piekbelasting (Lbv-plus) opengesteld, waarmee veehouders hun bedrijfslocaties tegen subsidie kunnen beëindigen. Arnhem krijgt in 2025 € 6.500.
- DU Basisregistratie Personen (BRP): Enkele gemeenten ontvangen een bijdrage in verband met het inrichten en in stand houden van een zogeheten BRP-straat. Door een wijziging van de taakverdeling tussen de operationele BRP-straten wordt de verdeling van de decentralisatie-uitkering gewijzigd en krijgt Arnhem vanaf 2025 bijna € 9 ton meer met de kanttekening dat deze verdeling jaarlijks wordt bijgesteld.
- DU Aanpak laaggeletterdheid: De middelen die nu beschikbaar worden gesteld, stellen gemeenten in staat om nieuwe regionale plannen te maken voor de periode 2025-2028 en dus de coördinatie van de regionale aanpak voort te zetten. Arnhem krijgt € 175.000 in 2025 en € 1350.000 voor de jaren 2026 tot en met 2028.

- DU Work in Nederland: Om goede informatievoorziening, hulp en dienstverlening aan Europese Unie (EU)-arbeidsmigranten te bieden, worden gelden beschikbaar gesteld ten behoeve van de verschillende arbeidsmarktregio's. Arnhem krijgt hiervoor € 150.000 in de jaren 2025 tot en met 2027.
- DU Landelijke aanpak adreskwaliteit: Dit gaat om middelen voor onderzoek of een persoon als ingezetene in de BRP op een adres in de gemeente dient te worden ingeschreven en voor onderzoek naar de juistheid van de gegevens betreffende het adres van een ingezetene in de BRP. Arnhem ontvangt in 2025 hiervoor € 50.000.
- DU Gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen: Gemeenten en hun antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) werken samen als het gaat om de preventie van discriminatie op lokaal niveau, waarbij gemeenten in 2025 en 2026 middelen ontvangen om meer aan preventie te kunnen doen. Arnhem krijgt in deze jaren € 24.000.
- DU Natuurbrandpreventie en mitigatie: Er worden middelen beschikbaar gesteld aan gemeenten waar een verhoogd risico op natuurbranden aan de orde is. Arnhem krijgt in 2025 € 120.000.
- DU Slavernijverleden: Zeven gemeenten ontvangen een bijdrage voor het uitvoeren van activiteiten in het kader van (het tegengaan van) de doorwerking van het slavernijverleden. Arnhem krijgt in 2025 hiervoor € 50.000.
- DU Weerbare gemeenschappen tegen ondermijnende criminaliteit: Arnhem ontvangt in 2025 een bijdrage van € 35.000 voor het uitvoeren van activiteiten in het kader van het weerbaar maken van moeilijk bereikbare gemeenschappen tegen ondermijning en het leggen van de verbinding tussen gemeente en deze gemeenschappen.

Totaal effect op algemene middelen
In het financiële beeld in de Perspectiefnota is een raming gemaakt van het gemeentefonds op basis van de september- en decembercirculaires 2024. De doorrekening van de meicirculaire 2025 op basis van de hiervoor genoemde mutaties is hier tegenover gezet, waarbij in de meicirculaire zoals gebruikelijk ook alle maatstaven meerjarig zijn geactualiseerd en indexaties op de integratie-uitkeringen Participatie en Beschermd Wonen zijn toegekend. Daarnaast is in de meicirculaire bevestigd dat de invoering van het nieuwe verdeelmodel voor Beschermd Wonen niet per 2026 zal ingaan, dit leidt tot de genoemde voordelen zoals al in de Perspectiefnota geduid.

Uit de berekening valt af te leiden dat de meicirculaire in alle jaren ruimte biedt ten opzichte van de raming in de Perspectiefnota. Op dit moment wordt de ruimte ingeschat op circa € 18 miljoen structureel vanaf 2026 en op circa € 27 miljoen incidenteel in totaal over de jaren 2026 tot en met 2028. Voor het lopende jaar 2025 wordt op basis van de meicirculaire circa € 12 miljoen ruimte verwacht. Ter afweging: om de weerstandsfactor (in alle jaren) op 1,4 te brengen zou circa € 11,5 miljoen incidenteel nodig zijn. De ruimte die de meicirculaire biedt is noodzakelijk om op de eerste plaats dekking te kunnen bieden aan de in de Perspectiefnota opgenomen financiële knelpunten. Belangrijk om op te merken is dat in aanloop naar de Begroting 2026 een aantal geschetste autonome en financiële ontwikkelingen geactualiseerd wordt. Helaas lijkt dit voornamelijk te leiden tot negatieve bijstellingen. Een voorbeeld

hiervan is de definitieve vaststelling van het percentage voor indexering van de zorgkosten (OVA) die al meegenomen is in de berekening van de hiervoor benoemde meerjarige ruimte. Zo kunnen zich echter nog meer ontwikkelingen voordoen. Wanneer deze zijn opgelost, wordt de resterende ruimte uit de meicirculaire in de voorbereiding op de Begroting 2026 meegenomen om een integrale afweging te maken in de ambities en knelpunten zoals onder andere genoemd in de Perspectiefnota.
Deze inschatting betreft een tussenstand en is voortdurend in beweging in de voorbereiding op de Begroting 2026. Uiteraard geeft uw raad hier richting aan bij de vaststelling van de Perspectiefnota. In dit totaal van ambities, knelpunten en wensen zullen in aanloop naar de Begroting 2026 afwegingen en keuzes gemaakt worden.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,

de secretaris,	de burgemeester,
J.H. de Baas	A. Marcouch